

Kirkollishallituksen istunto 24.9.2026 Esityslista nro 9/2026

Aika: 24.9.2026 klo 13.30
Paikka: Arkkipiispan kanslia, Liisankatu 29 A 13, 4. krs, Helsinki
Läsnä: Arkkipiispa **Elia** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, piispa **Sergei**,
rovasti **Mikko Sidoroff**, **Ritva Bly**, **Tanja Leskinen**, **Peter Saramo**

Esittelijät: Palvelukeskuksen johtaja **Jari Rönkkö**, palvelukeskuksen lakimies **Jouni Heino**, kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattori **Sari Vatanen**,
kiinteistöpäällikkö **Matti Rouvinen**

Sihteeri: Jouni Heino

Puheenjohtaja **§ 112** **Kokouksen avaaminen**

Puheenjohtaja avaa kokouksen, pidetään alkuhartaus.

Puheenjohtaja **§ 113** **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Esitys:
Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi

Puheenjohtaja

§ 114

Pöytäkirjan tarkastajat

Esitys:

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan valittavaksi rovasti Mikko Sidoroff ja Peter Saramo.

Puheenjohtaja

§ 115

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Taustaa:

Kirkollishallituksen jäsenille on lähetetty esityslista 9/2026 17.9.2026.

Päätös:

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin esittely

§ 116

Aloite kirkon digitaalisen nuorisotyön kehittämisestä ja nuorisopapin palkkaamisesta

Taustaa:

Ortodoksisten seurakuntien nuorisotyö kohdistuu usein seurakuntien keskuksiin, eikä kaikilla nuorilla ole asuinpaikkansa tai muiden olosuhteiden vuoksi mahdollisuutta osallistua seurakunnan toimintaan. Digitaalinen viestintä ja verkossa tapahtuva kohtaaminen ovat yhä keskeisempi osa erityisesti nuorten arkea. Kirkon on tärkeää pyrkiä olemaan läsnä myös digitaalisissa ympäristöissä sekä tarjoamaan siellä turvallista ja helposti saavutettavaa keskusteluapua ja hengellistä tukea.

Aloitteessa esitetään nuorisopapin toimen perustamista siten, että tehtävän ensisijaisena sisältönä olisi digitaalinen nuorisotyö eli niin sanotun digipapin tehtävä. Aloitteen mukaan digitaalisen nuorisotyön tulisi olla osa kirkon nuorisotyötä, mutta toiminnalla olisi myös selkeä diakoninen ulottuvuus. **Liite 116 a.**

Esitys:

Kirkollishallitus pitää aloitteen tavoitetta kirkon nuorisotyön ja digitaalisen saavutettavuuden kehittämisen kannalta kannatettavana.

Kirkon nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei kuitenkaan ole käytettävissä määrärahaa uuden nuorisopapin tehtävän perustamiseen eikä valtakunnallisen digitaalisen kohtaamispalvelun käynnistämiseen. Tämän vuoksi kirkollishallitus ei esitä hankkeen käynnistämistä tässä vaiheessa.

Mikäli tarkoitukseen on tulevaisuudessa mahdollista osoittaa erillinen määräraha tai saada hankkeelle muuta ulkopuolista rahoitusta, digitaalisen nuorisotyön toteuttamista olisi perusteltua selvittää valtakunnallisena yhteistyömallina yhden digipapin tehtävän sijaan.

Perustelut:

Digitaalisen nuorisotyön kehittäminen on kirkossamme tarpeellinen ja ajankohtainen avaus. Nuorten elämä ja vuorovaikutus tapahtuvat yhä enemmän digitaalisissa ympäristöissä, minkä vuoksi myös kirkon tulisi etsiä tarkoituksenmukaisia tapoja olla läsnä siellä, missä nuoret ovat.

Yhden koko kirkkoa palvelevan digipapin palkkaaminen ei kuitenkaan välttämättä olisi toiminnan vaikuttavuuden, jatkuvuuden ja saavutettavuuden kannalta paras ratkaisu. Yhden työntekijän varaan rakentuva toiminta olisi haavoittuvaa, ja yhden henkilön mahdollisuudet vastata koko kirkon alueelta tuleviin tarpeisiin olisivat rajalliset.

Mikäli digitaalisen nuorisotyön kehittämiseen olisi tulevaisuudessa käytettävissä rahoitusta, tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto voisi olla valtakunnallinen digitaalinen kohtaamispalvelu, joka toteutettaisiin esimerkiksi kahden vuoden määräaikaisena pilottihankkeena. Digitaalinen viestintä, sosiaalisen median hyödyntäminen ja ihmisten kohtaaminen verkossa muodostaisivat siinä osan nykyajan kirkollista nuorisotyötä.

Palvelun kehittämisestä ja koordinoinnista voisi vastata Ortodoksisten Nuorten Liitto ONL ry yhteistyössä seurakuntien ja muiden kirkollisten toimijoiden kanssa. Hankkeen valvojana voisi toimia kirkon kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattori. Käytännössä hankkeen toteuttaminen edellyttäisi riittävää erillistä rahoitusta muun muassa yhden työntekijän palkkaamiseksi ONL ry:n järjestösihteerin tehtävään.

Palvelu voisi koota yhteen kirkon pappeja ja muita soveltuvia työntekijöitä, jotka ovat halukkaita osallistumaan toimintaan tai jotka seurakunnat osoittavat tehtävään. Seurakuntien palveluksessa olevien pappien osallistuminen voisi olla osa heidän sovittuja työtehtäviään. Näin toiminta ei rakentuisi yhden papin varaan, vaan siinä voitaisiin hyödyntää eri puolilla kirkkoa työskentelevien henkilöiden osaamista.

Yhtenä palvelun osa-alueena voisi olla kirkon näkyvyyden vahvistaminen sekä luotettavan ja kirkon opetuksen mukaisen sisällön tuottaminen nuorten käyttämille sosiaalisen median alustoille. Palvelun tarkoituksena ei olisi ympärivuorokautinen päivystys, vaan yhteydenottojen vastaanottaminen ja välittäminen mukana oleville papeille ja muille työntekijöille sovitun vuorotteluperiaatteen mukaisesti.

Palvelussa voitaisiin tarjota myös mahdollisuus varata keskusteluaika suoraan papin kanssa. Keskustelu voitaisiin toteuttaa esimerkiksi Teamsin, Zoomin tai muun tietoturvallisen etäyhteyden välityksellä. Näin yhteydenottaja pääsisi henkilökohtaiseen keskusteluun riippumatta asuinpaikastaan. Jos toimintaan osallistuisi esimerkiksi viisi pappia ja nuorisotyöntekijää eri puolilta kirkkoa, yhteydenotot ja niistä syntyvä työ määrä voitaisiin jakaa osallistujien kesken. Samalla voitaisiin hyödyntää osallistujien erilaista osaamista, kielitaitoa ja kokemusta nuorten kohtaamisesta.

Tällainen toimintamalli voisi vahvistaa kirkon läsnäoloa nuorten arjessa ja tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät ole aktiivisesti mukana seurakuntien toiminnassa tai jotka asuvat kaukana seurakuntien toimintakeskuksista. Se voisi tarjota matalan kynnyksen kanavan hengelliseen keskusteluun, kysymysten esittämiseen ja tuen hakemiseen sekä osaltaan ehkäistä nuorten yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Ennen toiminnan mahdollista käynnistämistä tulisi selvittää palvelun tekninen toteutus sekä tietosuojan ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset, toimintaan osallistuvien pappien ja muiden työntekijöiden tehtävät, vastuut ja työajan käyttö, toiminnan koordinointi ja koulutustarpeet, yhteistyö seurakuntien, ONL:n ja muiden kirkollisten toimijoiden välillä sekä palvelun kustannukset ja rahoituksen jakautuminen.

Mahdollisen tulevan rahoituksen yhteydessä kustannusvastuuta voitaisiin jakaa seurakuntien ja ONL:n kesken siten, että seurakunnat mahdollistaisivat pappien ja muiden työntekijöiden osallistumisen osana heidän työtehtäviään ja ONL vastaisi palvelun kehittämisestä, koordinoinnista, koulutuksesta ja toiminnan arvioinnista.

Aloitteessa esitetty tavoite on siten perusteltu ja kannatettava. Sen toteuttaminen edellyttää kuitenkin taloudellisia resursseja, joita kirkolla ei tällä hetkellä ole käytettävissä. Mikäli hankkeelle voidaan myöhemmin osoittaa erillinen määräraha tai saada ulkopuolista rahoitusta, valtakunnallinen yhteistyöhön perustuva digitaalisen kohtaamisen toimintamalli olisi perusteltua ottaa uudelleen valmisteltavaksi. Tällöin tavoitteena olisi rakentaa koko kirkkoa palveleva, saavutettava ja pitkäjänteinen toimintamalli, jossa vastuu ei ole yhden työntekijän varassa.

Liite 116 b. Hahmotelma mahdollisesta nuorille suunnatun digipalvelun pilottihankkeesta.

Päätös:

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin esittely

§ 117

Arviointi Kirkon ja Ortodoksisten Nuorten Liitto ry:n (ONL ry) yhteistyösopimuksen toteutumisesta vuonna 2025

Tilannekatsaus vuodelta 2025 pidettiin ONL:n toimistolla 27.8.2026. Tilannekatsaukseen osallistuivat toiminnanjohtaja Maria Kauppila, järjestösihteeri Annakaisa Onatsu, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkkö ja kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattori Sari Vatanen.

Yleistä

ONL ry toteutti vuonna 2025 yhteistyösopimuksessa sovittuja tehtäviä pääosin suunnitelman mukaisesti. Toiminnan painopisteet vastasivat sopimuskauden tavoitteita: lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista, ortodoksisen identiteetin tukemista, yhdenvertaisuuden edistämistä sekä ekologisesti ja yhteiskunnallisesti vastuullista toimintaa. Vuosikertomuksen mukaan suunnitellut koulutukset, leirit ja tapahtumat toteutuivat ja osallistujapalaute oli pääosin myönteistä.

Vuoden aikana toteutettiin laajasti koulutus-, leiri- ja tapahtumatoimintaa eri puolilla Suomea ja verkossa. Toimintaluentelun perusteella ONL ry toimi sekä pääjärjestäjänä että yhteistyökumppanina lukuisissa tapahtumissa.

Jäsenistö

Vuonna 2025 Ortodoksisten nuorten liiton (ONL) jäsenistö koostui sekä yhteisöjäsenistä että suorista henkilöjäsenistä. Yhteisöjäseniä oli 11, joihin kuului ortodoksisen kirkon seurakunnat ja Puroniemen ystävät ry. Yhteisöjäsenen kokonaisjäsenmäärä oli 55 439 henkilöä, joista 0–28-vuotiaita oli 16 340 henkilöä. Lisäksi liitolla oli 694 suoraa henkilöjäsentä. Em. lisäksi yhteistyökumppaneita olivat Suomen ortodoksinen kirkko, kaikki ortodoksiset seurakunnat, Filantropia, Valamon opisto, PSHV, SOOLi ry, Puroniemen Ystävät ry ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston nuorisosaasto.

Nuorten osallisuus ja yhdenvertaisuus

Yhteistyösopimuksen tavoite nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisesta toteutui hyvin. Nuoret osallistuivat liiton päätöksentekoon sekä leirien, tapahtumien ja julkaisujen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yli puolet johtokunnan jäsenistä oli alle 29-vuotiaita. Tapahtumista kerättyä palautetta käsiteltiin hallinnossa ja hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa.

Erityisenä sopimustavoitteen toteutumisena voidaan pitää Kulmakivi-festareiden yhteydessä järjestettyä nuorten ja kirkolliskokousedustajien kohtaamista. Nuoria kannustettiin myös hakemaan kirkolliskokouksen stuerteiksi. Lisäksi yhteistyötä

käynnistettiin hiippakunnallisten nuorisovaltuustojen kanssa. Vuonna 2024 tehdyn osallisuus- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulokset johtivat konkreettisiin jatkotoimiin: turvallisemman tilan periaatteet julkaistiin ja niitä levitettiin kuudella kielellä.

Yhdenvertaisuus- ja saavutettavuustyö näkyi myös käytännön toiminnassa. Liiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitettiin joulukuussa 2025. Taloudellista saavutettavuutta edistettiin vapaapaikoilla ja maksuhuojennuksilla, alueellista saavutettavuutta eri puolilla Suomea toteutetulla toiminnalla ja verkkotoiminnalla sekä kielellistä saavutettavuutta monikielisillä materiaaleilla ja osallistujien kotikieliä osaavilla leiriohjaajilla.

Koulutus, leirit ja tapahtumat

Sopimuksen mukainen koulutustehtävä toteutui hyvin. Nuorten työelämäosaamista vahvistettiin muun muassa leiriohjaajien peruskursseilla Oulussa ja Joensuussa sekä verkkokoulutuksena järjestetyllä kerhonoahjaajakurssilla. Leiriohjaajien peruskurssista muodostettiin koulutusmalli, joka hyväksyttiin Opetushallituksen Koski-tietovarantoon kelpoiseksi koulutukseksi. Kerhonoahjaajakurssin palautteessa kaikki vastaajat suosittelevat koulutusta muille.

Leiri- ja tapahtumatoiminta tuki lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä, itsenäistymistä ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä tarjosi nuorille ohjaajille työkokemusta. Kulmakivifestareille osallistui noin 180 henkilöä muun kirkkokansan lisäksi. Lastenleirin palautteen perusteella jokaisella vastanneella leiriläisellä oli leirillä joku kaveri. Sen sijaan uutena kokeiluna toteutettujen nuorten aikuisten verkkokeskustelujen osallistujamäärät jäivät vähäisiksi, minkä vuoksi toimintamuotoa ei päätetty jatkaa lähiaikoina.

Nuorten työllistämisessä liiton toiminnan vaikutus oli huomattava. Liitto työllisti varsinaisen henkilöstön lisäksi 57 henkilöä lyhytaikaisiin tehtäviin, ja kaikista palkkaa saaneista 78,4 prosenttia oli alle 29-vuotiaita. Lisäksi toimintaan osallistui 63 vapaaehtoista.

Kansainvälinen ja ekumeeninen toiminta

Sopimuksen tavoite tarjota nuorille kansainvälisiä ortodoksisia ja ekumeenisiä kohtaamisia toteutui. Suomen ortodoksisen kirkon ja Ekumeenisen patriarkaatin nuorisovaihdossa turkkilaisia nuoria vieraili Suomessa. ONL osallistui myös kansainväliseen Suprasl-verkostoon ja Taizé-tapahtumien yhteislähtöjen järjestelyihin ja tiedottamiseen. Yksi Helsinkiin suunniteltu kansainvälinen seminaari siirtyi kuitenkin myöhempään ajankohtaan.

Viestintä ja julkaisut

Viestinnän osalta sopimuksen tavoitteet toteutuivat erittäin hyvin. Liitto käytti nuorten suosimia kanavia, kuten Instagramia, TikTokia ja YouTubea. Instagramissa ylitettiin ensimmäistä kertaa miljoona vuosittaista katselukertaa ja katselut yli kaksinkertaistuivat

edellisvuodesta. TikTokissa julkaisut keräsivät 210 000 katselukertaa ja Facebookissa lähes 340 000. Myös YouTubeen seuraajamäärä kasvoi.

Tuohustuli jatkoi sekä verkkolehdenä että Aamun Koiton yhteydessä julkaistuina sivuina. Verkkolehti keräsi noin 7 500 katselukertaa. Uutena toimintana julkaistiin nuorten tekemää Ortopodi-podcastia, josta ilmestyi kuusi jaksoa.

Myös sopimuksen julkaisutoimintaa koskeva tavoite toteutui. Vuonna 2025 valmistettiin uusia todistuksia, kortteja ja julistekalenteri sekä otettiin uusintapainoksia. Lisäksi Ortodoksisuuden mitä, miksi, miten -videosarjaan tuotettiin uusi jakso ja Tuohustulen aineistoista laadittiin monikielinen puuhapaketti.

Kestävä toiminta

Sopimuskaudella asetettu kestävän elämän ohjelmaa koskeva tavoite toteutui vuonna 2025. ONL laati ja hyväksyi Kestävän elämän ohjelman, jonka tarkoituksena on tehdä kestävydestä kaikkea toimintaa läpileikkaava periaate. Ohjelmassa huomioidaan ekologisen kestävyys lisäksi sosiaalinen, kulttuurinen, hengellinen ja taloudellinen kestävyys. Useita ohjelmaan kirjattuja toimintatapoja sovellettiin jo vuonna 2025.

Yhteistyö kirkon ja seurakuntien kanssa

Yhteistyö Suomen ortodoksisen kirkon ja seurakuntien kanssa oli aktiivista. Lähes kaikissa liiton tapahtumissa oli mukana seurakunta tai muu järjestö. Kirkon kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen toteutumisesta seurattiin vuosittaisissa raportointi- ja palautekeskusteluissa. Vuonna 2025 neuvoteltiin myös uusi, toistaiseksi voimassa oleva yhteistyösopimus.

Talous

Liitto on velaton, sen tase arvioitiin kohtuullisen vahvaksi ja maksuvalmius hyväksi. Vuonna 2025 otettiin lisäksi käyttöön johtokunnan hyväksymät hallinnon periaatteet ja taloussääntö. Talouden perusta muodostuu Suomen ortodoksiselta kirkolta saadusta yleisavustuksesta. Muita tulonlähteitä ovat Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatu avustus ja Sivilis-opintokeskuksen tuntuett liiton opintotoimintaan. Muita tuloja saatiin osallistumismaksuista, tuotteiden myynnistä sekä sijoitusasunnon vuokratuotosta. Yhteisöjäsenet maksoivat 100–600 €/ jäsenyys. Liiton kokonaistulot olivat 275 733,54 €, josta noin 54% tulee kirkolta. Tilinpäätös oli 3581,11 € ylijäämäinen.

Kokonaisarvio

ONL ry on vuonna 2025 toiminut yhteistyösopimuksen tavoitteiden mukaisesti ja sopimuskaudelle asetetut tavoitteet ovat kokonaisuutena toteutuneet hyvin. Erityisen vahvasti toteutuivat nuorten osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja päätöksenteossa, koulutus- ja tapahtumatoiminta, nuorten työllistäminen, digitaalinen viestintä sekä yhdenvertaisuuden ja turvallisemman tilan periaatteiden edistäminen.

Sopimuskauden loppuvuonna valmistunut Kestävän elämän ohjelma täydentää sopimuksessa asetetun kestävän toiminnan tavoitteen toteutumista. Myös yhteistyö kirkon, seurakuntien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa on ollut laajaa ja toiminnan taloudelliset edellytykset ovat pysyneet vakaina.

Kaikki suunniteltu toiminta ei toteutunut täysin. Nuorten aikuisten verkkokeskustelujen osallistujamäärät jäivät vähäisiksi, kansainvälinen seminaari siirtyi myöhemmäksi ja suunniteltu *Minun seurakuntani 2026*-somekampanja jäi työaikapulan vuoksi toteuttamatta. Nämä poikkeamat ovat kuitenkin kokonaisuuteen nähden rajallisia eivätkä muuta arviota yhteistyösopimuksen pääasiallisesta toteutumisesta.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy ONL:n yhteistoiminnan raportin. **Liitteet 117 a-c.**

Perustelut:

ONL ry on toiminut yhteistyösopimuksen mukaisesti ja sopimuskaudelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet kokonaisuutena hyvin. Liitto on vahvistanut lasten ja nuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja ortodoksista identiteettiä sekä tarjonnut koulutuksia, leirejä, tapahtumia ja kansainvälisiä kohtaamisia. Nuoret ovat osallistuneet aktiivisesti toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja päätöksentekoon. Viestinnän tavoitavuus on kasvanut merkittävästi, erityisesti sosiaalisessa mediassa. Toiminnan arviointi ja palautteen kerääminen ovat olleet systemaattisia. Liiton talous on pysynyt vakaana ja toimintaa on kehitetty suunnitelmallisesti. Kaikki yksittäiset suunnitellut toimenpiteet eivät toteutuneet, mutta tällä ei ole olennaista vaikutusta sopimuksen tavoitteiden kokonaisarvioon.

Päätös:

Kiinteistöpäällikön esittely

§ 118

Peruskorjaus-, konservointi- ja kiiltokultausavustukset

II haku 2026

Esitys:

Peruskorjaus-, konservointi ja kiiltokultausavustuksia jaetaan hakemusten perusteella seuraavasti:

<i>Peruskorjausavustukset:</i>	
Joensuun seurakunta, Nikolaoksen kirkon peruskorjauksen hankesuunnitteluun ja valmisteluun	25 000
Kaakkois-Suomen seurakunta, Haminan kirkon pääkupolin ristin ja pallon kunnostukseen ja kultaukseen	15 200
Turun seurakunta, Pyhän Aleksandran kirkon perustusten korjaukseen	70 000
<i>YHTEENSÄ</i>	110 200

Peruskorjausavustukset ovat tilitettävissä seurakuntiin vuoden 2027 loppuun asti. Tilitykset tehdään tositteita tai hankkeisiin osoitettuja avoimia laskuja vastaan. Peruskorjausavustettavien hankkeiden maksatuksen viivästyessä voi kirkon kiinteistöpäällikkö myöntää harkintansa mukaan vielä yhden vuoden jatkoajan. Seurakuntien tulee hakea jatkoaikaa kirjallisesti vuoden 2027 loppuun mennessä. Hakemuksen perusteella kiinteistöpäällikkö tekee asiasta päätöksen.

Konservointi- ja kiiltokultausavustukset:	
Taipaleen seurakunta, Outokummun kirkon 12 ikonin konservoimiseen	6 850
Pohjois-Suomen seurakunta, Oulun katedraalin piispan jälkiviinikauhan uudelleenpinnoitukseen	150
<i>YHTEENSÄ</i>	7 000

Kiiltokultaus- ja konservointiavustukset ovat tilitettävissä seurakuntiin vuoden 2027 loppuun asti. Tilitykset tehdään tositteita tai hankkeisiin osoitettuja avoimia laskuja vastaan. **Liitteet 118 a1 - a27.**

Perustelut:

Kirkon kiinteistöpäällikkö on arvioinut hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden ja toteutuskelpoisuuden sekä kiireellisyys seurakuntien kiinteistöstrategiat ja investointisuunnitelmat huomioiden. Esityksessä on myös otettu huomioon esineistön ja

rakennetun ympäristön kulttuurihistorialliset arvot, seurakuntien aikaisempien ja tulevien investointien määrä sekä keskeneräisten hankkeiden rahoituksellinen tilanne.

Avustuksia pyritään jakamaan hakemusten kesken mahdollisimman tasapuolisesti. Liitteenä olevassa taulukossa on esitetty hankkeittain laskettu avustusprosentti verrattuna hankkeiden kustannusarvioihin. Laskennassa on myös otettu huomioon seurakuntien aikaisemmin saamat avustukset. **Liite 118b.**

Kirkollishallitus on 13.2.2018 istunnossaan linjannut, että peruskorjausavustuksia kohdennetaan ensisijaisesti kirkkojen ja muiden kirkollisten rakennusten peruskorjaamiseen.

Kaakkois-Suomen seurakunnan tukeminen keskusrahaston avustuksin on perusteltua seurakunnan taloudellisen tilanteen sekä mittavan kirkollisten rakennusten korjausvelan vuoksi. Kaakkois-Suomessa sijaitsee vanhimmat ja kookkaimmat kirkkorakennukset, joiden hyvässä käyttökunnossa pitäminen edellyttää merkittävää ulkopuolista rahoitusta.

Turun Pyhän Aleksandran kirkon perustusten korjaaminen tulee maksamaan seurakunnalle suhteessa seurakunnan kokoon nähden enemmän kuin mikään muu hanke. Seurakunta ei tule selviämään hankkeesta ilman merkittävää ulkopuolista rahoitusta ja kirkollishallituksen avustuksilla seurakunta voi toteuttaa suunnitelmien kehitysvaiheen tulevana talvena. Kehitysvaiheen jälkeen tiedetään perustusten korjaustöiden kustannukset tarkemmin ja voidaan valmistella rahoitussuunnitelma.

Peruskorjausavustusten määrärahoista on jakamatta vuodelle 2026 yhteensä 110 200 euroa, joka jaetaan esityksen mukaan täysimääräisesti.

Konservointi- ja kiiltokultausavustushakemuksista on konsultoitu kirkon johtavaa konservaattoria Antti Narmalaa. 2026 vuoden konservointi- ja kiiltokultausavustusten määrärahasta on jakamatta yhteensä 7 000 euroa, joka jaetaan esityksen mukaan täysimääräisesti.

Päätös:

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 119

Kirkollishallituksen esitys kirkolliskokoukselle Oulun metropoliitan vaalista

Taustaa:

Oulun metropoliitan toimi on tullut avoimeksi metropoliitta Elian tultua valituksi Helsingin ja koko Suomen arkkipiispaksi vuoden 2024 kirkolliskokouksessa.

Piispainkokous on tämän johdosta määrännyt Haminan piispa Sergein hoitamaan Oulun metropoliitan tehtäviä, kunnes metropoliitan vaali järjestetään.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 42 §:n mukaan kirkolliskokous päättää hiippakunnan piispan valinnasta vaalilla kirkollishallituksen esityksestä ja piispainkokouksen vahvistaman ehdokaslistan perusteella.

OrtKJ 64 §:n mukaan kirkollishallituksen on tehtävä kirkolliskokoukselle esitys piispan vaalin toimittamisesta, kun piispan tehtävä tulee avoimeksi. Kirkolliskokous kokoontuu ennen vaalin toimittamista valmistelevaan istuntoon, jossa tehdään esitykset ehdokkaista piispainkokoukselle.

Vuoden 2025 kirkolliskokous päätti olla järjestämättä Oulun metropoliitan vaalia, koska hiippakuntien määrästä tehdyn aloitteen johdosta kirkolliskokouksessa oli käsiteltävänä ehdotus työryhmän perustamisesta asiaa selvittämään. Työryhmän valmisteleva raportti on toimeksiannon mukaisesti esitelty vuoden 2026 kirkolliskokousseminaarissa ja asiaa koskeva kirkollishallituksen esitys on nyt käsiteltävänä kirkolliskokouksessa. Työryhmä esittää selvityksessään mm., että hiippakuntien lukumäärä säilytetään kolmena ja että apulaispiispan tehtävästä luovutaan.

Piispainkokous on kokouksessaan 2.9.2026 §:ssä 37 päättänyt esittää kirkollishallitukselle, että se tekisi vuoden 2026 kirkolliskokoukselle esityksen Oulun metropoliitan vaalin toimittamisesta. Toimituskirja piispainkokouksen päätöksestä on **liitteenä 119**.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että Oulun metropoliitan vaali järjestetään vuoden 2026 kirkolliskokouksessa.

Kirkollishallitus lähettää asian kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Oulun metropoliitan tehtävien hoito on ollut väliaikaisesti järjestetty Haminan piispa Sergein hoitaessa metropoliitan tehtäviä metropoliitta Elian tultua valituksi Helsingin ja koko Suomen arkkipiispaksi vuoden 2024 kirkolliskokouksessa.

Hiippakuntien määrää selvittämään asetetun työryhmän työn valmistuttua ei OrtKJ 64 §:n säännös huomioon ottaen ole perusteita jättää vaalia toimittamatta.

Päätös:

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 120

Kirkolliskokousaloite työryhmän tai selvityshenkilön asettamisesta selvittämään piispojen asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön

Aloitteessa pyydetään selvittämään piispojen lainsäädännöllistä asemaa suhteessa Suomen valtion lainsäädäntöön kanoninen oikeus huomioon ottaen. Lisäksi aloitteessa pyydetään selvittämään, miksi muista julkisyhteisöistä poiketen Suomen ortodoksisen kirkon palkkatiedot ovat salaisia.

Aloitteen perusteluissa viitataan mm. OrtL 39 §:ään, jonka mukaan hiippakunnan piispa on hiippakuntansa johtaja, joka johtaa hiippakuntaa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan. Aloitteen perusteluiden mukaan säännöksen viittaus ortodoksisen kirkon perinteeseen ja sääntöihin jättää tulkinnanvaraiseksi, mikä on piispan työoikeudellinen asema. Vallitsevan tulkinnan mukaan on epäselvää, onko kirkon kanonisen perinteen valossa kirkon keskushallinnossa työnantajan edustajan toimivalla kirkollishallituksella toimivaltaa esimerkiksi arvioida piispan käyttäytymistä tehtävässään.

Aloitteessa esitetään, että kirkolliskokous antaa kirkollishallituksen tehtäväksi asettaa selvitystyöhön työryhmän tai selvityshenkilön. Aloite on **liitteenä 120**.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous hyväksyy aloitteen ja antaa kirkollishallitukselle tehtäväksi asettaa työryhmän tai selvityshenkilön valmistelevaan piispojen oikeudellisen aseman selkeyttämiseksi tarvittavat esitykset ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutoksiksi sekä selvittämään kysymyksen Suomen ortodoksisen kirkon palkkatietojen salassapidon perusteista ja tekemään mahdolliset asiaan liittyvät esitykset.

Perustelut:

Tarve selkeyttää piispojen lainsäädännöllistä asemaa koskevia kirkkolain säännöksiä on tunnistettu kirkon piirissä pitemmän aikaa. Selkeyttämisen tarvetta on koettu mm. piispantehtävän työoikeudelliseen asemaan liittyvissä kysymyksissä.

Kirkolliskokouksen käsittelyssä on vuosina 2023 ja 2024 ollut esitykset eräiksi ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutoksiksi osana valmisteilla ollutta ortodoksisesta kirkosta annetun lain kokonaisuudistusta. Kirkolliskokouksen käsittelyssä olleet lakimuutosesitykset sisältävät kattavasti myös piispan oikeudelliseen asemaan liittyvät kirkkolain muutosesitykset. Lakimuutosesitysten jäätyä hyväksymättä on myös tilanne piispojen oikeudellisen aseman selkeyttämisen suhteen jäänyt ennalleen.

Piispojen oikeudellisen aseman selvittämisessä lähtökohtana on Tomoksen yleinen periaate, jonka mukaan piispalla on oikeus yhdessä maallikkojen ja papiston kanssa vapaasti järjestää kirkon olot Suomen lakien vaatimusten mukaan, kunhan ne eivät ole ristiriidassa opin ja kanonien kanssa siten kuin niitä tulkitaan ekumeenisessa patriarkaatussa. Kanonisen perinteen tulkinnan viimeksijainen tulkintaoikeus on siten sidottu Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin.

Kirkkolaissa ei ole palkkatietojen julkisuutta koskevia säännöksiä. Nimikirjalakiin (1010/1989) sisältyy erityislakina säännöksiä julkisyhteisöjen palkkatietojen julkisuudesta. Suomen ortodoksinen kirkko ei sisälly lain 7 §:ssä olevaan luetteloon lain soveltamisen piiriin kuuluvista julkisyhteisöistä, minkä vuoksi palkkatiedot ovat salaisia.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 121

Hiippakuntarakenteiden muutostarpeiden selvitys

Taustaa:

Vuoden 2025 kirkolliskokous päätti antaa kirkollishallitukselle tehtäväksi asettaa työryhmän selvittämään Suomen ortodoksisen kirkon hiippakuntia koskevia rakenteellisia muutostarpeita. Kirkollishallitus asetti työryhmän 18.12.2025 ja täydensi sen kokoonpanoa 26.1.2026. Työryhmän tehtävänä oli muun muassa tarkastella kolmannen piispan lainsäädännöllistä ja kanonista asemaa, arvioida hiippakuntarakenteen muutosten taloudellisia, toiminnallisia ja työnjaollisia vaikutuksia sekä laatia vaihtoehtoisia malleja hiippakuntarakenteen kehittämiseksi.

Työryhmän selvitys perustuu kirkon jäsen- ja taloustietoihin, väestö- ja veroennusteisiin sekä ortodoksisen kirkon oppiin, kanoniseen perinteeseen, vuoden 1923 Tomokseen ja voimassa olevaan kirkkolainsäädäntöön. Selvityksessä tarkastellaan kolmen, kahden ja yhden hiippakunnan malleja niiden kanonisten, toiminnallisten, pastoraalisten ja taloudellisten vaikutusten näkökulmasta. **Liite 121 a.**

Työryhmä päätyy selvityksessään yksiselitteisesti esittämään, että hiippakuntien lukumäärä säilytetään kolmena. Selvityksessä todetaan samalla, että nykyistä rakennetta voidaan kehittää ja keventää hallinnollisin keinoin. Työryhmä pitää muun muassa hiippakuntien keskeisten hallinnollisten tehtävien keskittämistä yhteen hiippakuntapiispoja avustavaan kansliaan toiminnallisesti perusteltuna. Lisäksi raportissa esitetään apulaispiispan tehtävästä luopumista ja nostetaan esille piispojen palkkatason kohtuullisuuden arviointi.

Selvityksen valmistumisen jälkeen piispainkokous on käsitellyt asiaa kokouksessaan 2.9.2026 §:ssä 37 Oulun metropoliitan vaalin toimittamista koskevan asian yhteydessä. Piispainkokous totesi selvityksen johtopäätöksen olevan yksiselitteinen ja viittasi työryhmän esitykseen hiippakuntien lukumäärän säilyttämisestä kolmena. Tämän vuoksi piispainkokous päätti esittää kirkollishallitukselle, että kirkollishallitus tekisi vuoden 2026 kirkolliskokoukselle esityksen Oulun metropoliitan vaalin toimittamisesta.

Esitys:

Kirkollishallitus merkitsee hiippakuntarakenteiden muutostarpeiden selvityksen tiedoksi ja lähettää sen edelleen kirkolliskokoukselle käsiteltäväksi. Kirkollishallitus toteaa, että selvitys antaa selkeän ja yksiselitteisen kuvan hiippakuntarakenteen kehittämisen vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle selvityksen esityksen mukaisesti, että Suomen ortodoksisen kirkon hiippakuntien lukumäärä säilytetään kolmena sekä päättää jatkaa muiden selvityksessä esitettyjen hallinnollisten ja toiminnallisten kehittämistoimenpiteiden valmistelua erikseen.

Perustelut:

Hiippakuntarakenteiden muutostarpeita koskeva selvitys muodostaa kokonaisuuden, jossa rakennetta on arvioitu samanaikaisesti kanonisesta, lainsäädännöllisestä, taloudellisesta, toiminnallisesta ja pastoraalisesta näkökulmasta. Selvityksen perusteella hiippakuntien lukumäärän vähentämisellä ei saavutettaisi sellaisia taloudellisia tai toiminnallisia hyötyjä, jotka puoltaisivat muutoksen toteuttamista. Hiippakuntien toimintakulut eivät ole pitkällä aikavälillä kasvaneet, ja niiden kulurakenteessa henkilöstökulujen osuus on suuri samalla, kun henkilöstömäärä on jo nykyisin vähäinen.

Kolmen hiippakunnan mallia puoltaa erityisesti kirkon kanonisen ja synodaalisen rakenteen turvaaminen. Jos hiippakuntia olisi vähemmän kuin kolme, piispainkokous ei olisi omin voimin päätösvaltainen, vaan sen kokoonpanoa olisi täydennettävä. Selvityksen mukaan kahden tai yhden hiippakunnan mallissa tämä synnyttäisi sekä kanonisia että lainsäädännöllisiä lisäkysymyksiä.

Hiippakuntarakennetta arvioitaessa on lisäksi huomioitava Suomen maantieteellinen laajuus sekä kirkon jäsenistön sijoittuminen eri puolille maata. Piispan tehtävä on luonteeltaan ensisijaisesti sakramentaalinen ja pastoraalinen. Hiippakuntien yhdistäminen

kasvattaisi piispojen vastuualueita ja voisi heikentää heidän mahdollisuuksiaan olla läsnä seurakunnissa ja paikallisyhteisöissä.

Työryhmän keskeinen johtopäätös on myös se, että hiippakuntien lukumäärä on pitkälti erillinen niistä tekijöistä, jotka ratkaisevat kirkon taloudellisen ja jäsenistöllisen tulevaisuuden. Hiippakuntien yhdistäminen ei itsessään lisäisi jäsenmäärää, kasvattaisi verotuloja tai valtionapua. Selvityksen perusteella kirkon rakenteellista ja taloudellista kehittämistä on tämän vuoksi tarkoituksenmukaisempaa jatkaa hallinnollisia toimintamalleja, prosesseja ja yhteistyötä kehittämällä kuin hiippakuntien lukumäärää vähentämällä.

Myös piispainkokouksen 2.9.2026 tekemä päätös § 37 tukee selvityksen johtopäätöstä. Piispainkokous on selvityksen valmistuttua katsonut, että peruste vuoden 2025 kirkolliskokouksen tekemälle Oulun metropoliitan vaalin lykkäämiselle on poistunut, ja päättänyt esittää kirkollishallitukselle Oulun metropoliitan vaalin toimittamista vuoden 2026 kirkolliskokouksessa. Päätös perustuu nimenomaisesti selvityksen yksiselitteiseen johtopäätökseen kolmen hiippakunnan säilyttämisestä. **Liite 121 b.**

Samalla on perusteltua jatkaa raportissa esitettyjen muiden kehittämistoimenpiteiden valmistelua. Näitä ovat erityisesti hiippakuntien hallinnollisten tehtävien tarkoituksenmukainen järjestäminen ja mahdollinen keskittäminen sekä muut raportissa esitetyt hallinnon keventämiseen liittyvät toimenpiteet. Näistä on tarkoituksenmukaista valmistella tarvittaessa erilliset päätösesitykset kirkollishallitukselle.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 122

Aloite diakoniakoordinaattorin toimen perustamisesta Filantropia ry:n yhteyteen

Taustaa:

Aloitteessa esitetään määrärahan varaamista vuoden 2027 talousarvioon Filantropia ry diakoniakoordinaattorin palkkaamiseksi 1.8.2027 alkaen. Aloitetta perustellaan diakoniatyön uudelleen järjestämistä selvittäneen työryhmän raportilla, vuoden 2027 diakonian teemavuodella sekä kirkon toiminta- ja tavoitesuunnitelmassa vuosille 2026–2030 diakoniatyölle asetetuilla tavoitteilla. **Liite 122.**

Esitys:

Määrärahan varaamista Filantropia ry kokoaikaisen diakoniakoordinaattorin palkkaamiseksi 1.8.2027 alkaen ei esitetä hyväksyttäväksi.

Diakoniatyön valtakunnallista koordinoointia ja kehittämistä jatketaan ja vahvistetaan olemassa olevien rakenteiden puitteissa. Tässä yhteydessä arvioidaan kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin työajan palauttamista 100 prosenttiin siten, että diakoniatyön koordinointiin, kehittämiseen ja seurakuntien tukemiseen voidaan osoittaa riittävät resurssit. Diakonian ohjausryhmän toimintaa hyödynnetään seurakuntien diakoniatyön tukemisessa ja sen toimivuutta ja vaikuttavuutta seurataan osana diakoniatyön kokonaisuuden kehittämistä.

Perustelut:

Diakonia on kirkon perustehtävään kuuluva keskeinen toiminnan alue, ja sen pitkäjänteinen kehittäminen, koordinointi ja seurakuntien tukeminen ovat perusteltuja tavoitteita. Diakoniatyön kehittämistarpeesta ei siten ole erimielisyyttä. Arvioitavana on ennen kaikkea se, millaisella organisatorisella ja taloudellisella ratkaisulla näihin tavoitteisiin voidaan nykyisessä toimintaympäristössä tarkoituksenmukaisesti vastata.

Erillisen, kokoaikaisen diakoniakoordinaattorin tehtävän perustamista Filantropia ry yhteyteen ei tässä vaiheessa voida pitää taloudellisesti eikä toiminnallisesti perusteltuna. Kirkon taloudellinen tilanne edellyttää uusien pysyvien henkilöstömenojen osalta erityistä harkintaa, eikä uuden 100 prosentin työajalla hoidettavan tehtävän rahoittamiseen ole tällä hetkellä realistisia taloudellisia edellytyksiä. Uuden tehtävän perustamista arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon kirkossa jo olemassa olevat tehtävät ja rakenteet sekä mahdollisuus vahvistaa niitä ennen kokonaan uuden tehtävärakenteen luomista.

Diakoniatyö ja maahanmuuttajatyö kuuluvat jo nykyisin kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin tehtäväalueeseen. Myös kirkon talousarviossa diakoniatyöhön osoitetut määrärahat sijoittuvat kasvatuksen ja koulutuksen tehtäväalueelle. Kyse ei siten ole kirkon organisaatiossa kokonaan vailla vastuunkantajaa olevasta tehtäväkokonaisuudesta, vaan toiminnasta, jonka koordinoinnille on jo olemassa organisatorinen perusta.

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin tehtävää hoidetaan tällä hetkellä 60 prosentin työajalla. Mikäli tehtävän prosenttiosuutta nostettaisiin, muodostuisi huomattavasti nykyistä paremmat edellytykset diakoniatyön valtakunnalliseen koordinointiin, kehittämiseen ja seurakuntien tukemiseen. Tällainen ratkaisu hyödyntäisi olemassa olevaa tehtävärakennetta, vahvistaisi jo käynnistetyin kehittämistyön jatkuvuutta ja ehkäisisi vastuualueiden tarpeetonta päällekkäisyyttä.

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattori on käynnistänyt diakoniatyön kehittämiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Diakoniatyön tueksi on perustettu diakonian ohjausryhmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on tukea seurakuntia niiden toteuttaessa ja kehittäessä diakoniatyötä. Ohjausryhmä muodostaa uuden rakenteen, jonka toimivuutta, vaikuttavuutta ja suhdetta muuhun diakoniatyön koordinointiin on perusteltua arvioida ennen uuden kokoaikaisen koordinaattoritehtävän perustamista. Hallinnollisesti ja taloudellisesti kestävä toimintamallin näkökulmasta on tarkoituksenmukaista antaa jo perustetuille rakenteille mahdollisuus vakiintua sekä arvioida niiden avulla saavutettavia tuloksia ennen uusien pysyvien henkilöstöratkaisujen tekemistä.

Kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin tehtävä sekä diakonian ohjausryhmä muodostavat yhdessä rakenteen, jonka puitteissa diakoniatyön kehittämistä voidaan jo nyt suunnitelmallisesti edistää. Näiden toimintojen vahvistaminen mahdollistaa myös sen, että diakoniatyön kehittämisessä voidaan hyödyntää olemassa olevaa asiantuntemusta, säilyttää selkeät vastuusuhteet ja kohdentaa rajalliset taloudelliset resurssit mahdollisimman vaikuttavasti varsinaiseen diakoniatyöhön.

Diakoniatyön uudelleen järjestämistä selvittäneen työryhmän raportissa esitetään myös seurakuntatason rakenteellisia muutoksia. Raportin mukaan diakoniatuimikunnista luovuttaisiin ja seurakuntiin perustettaisiin diakoniatyöntekijöiden toimia. Näiden ehdotusten toteuttamisedellytyksiä on kuitenkin tarkasteltava suhteessa seurakuntien tosiasiallisiin taloudellisiin voimavaroihin. Seurakunnilla ei nykyisessä taloudellisessa tilanteessa yleisesti ole mahdollisuuksia uusien diakoniatyöntekijöiden toimien perustamiseen.

Tämä muodostaa olennaisen kysymyksen myös koko työryhmän esittämän toimintamallin toteuttamiskelpoisuudesta. Mikäli mallin seurakuntatasolle suunniteltuja rakenteita ei taloudellisista syistä voida toteuttaa, ei ole perusteltua toteuttaa kokonaisuudesta irrallisesti ainoastaan valtakunnallista koordinaattoritehtävää. Työryhmän esityksiä on sen sijaan syytä arvioida kokonaisuutena huomioiden niiden toiminnalliset, organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset sekä kirkon että seurakuntien tasolla.

Vuoden 2027 diakonian teemavuosi tarjoaa merkittävän mahdollisuuden diakoniatyön näkyvyyden, osaamisen ja toimintatapojen vahvistamiseen koko kirkossa. Teemavuoden tavoitteiden toteutuminen ei kuitenkaan lähtökohtaisesti edellytä uuden kokoaikaisen tehtävän perustamista. Tavoitteita voidaan edistää vahvistamalla nykyisiä rakenteita, hyödyntämällä perustettua diakonian ohjausryhmää sekä turvaamalla kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorille riittävä työaika diakoniatyön koordinointiin ja kehittämiseen.

Kokonaisuutena arvioiden diakoniatyön kehittämisen kannalta kestävämpi ratkaisu on tässä vaiheessa vahvistaa olemassa olevia rakenteita sen sijaan, että kirkon ja seurakuntien taloudellisesti haastavassa tilanteessa muodostettaisiin uusi pysyvä kokoaikainen tehtävä. Ratkaisu ei merkitse diakoniatyölle asetettujen tavoitteiden lykkäämistä, vaan niiden toteuttamista taloudellisesti realistisella, organisatorisesti johdonmukaisella ja olemassa olevia voimavaroja tarkoituksenmukaisesti hyödyntävällä tavalla.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 123

Turvallisemman tilan periaatteita valmistelleen työryhmän raportti ja jatkotoimenpiteet

Taustaa:

Vuoden 2025 kirkolliskokous antoi kirkollishallitukselle tehtäväksi asettaa valmisteluryhmän selvittämään turvallisemman tilan periaatteita Suomen ortodoksisessa kirkossa. Kirkollishallitus asetti valmisteluryhmän 18.12.2025. Sen tehtävänä oli valmistella koko kirkkoa koskevat turvallisemman tilan periaatteet, toimintamallit epäkohtiin puuttumiseksi, valtakunnallinen koulutuskokonaisuus sekä vähemmistöjen oikeuksia ja osallisuutta vahvistavat linjaukset.

Valmisteluryhmä on saanut työnsä päätökseen ja laatinut raportin *Suomen ortodoksisen kirkon turvallisemman tilan periaatteet*. Työryhmä on työnsä tueksi kuullut muun muassa Sateenkaariyhdistys Malkus rytä ja Abilis-säätiötä sekä ollut yhteydessä yhdenvertaisuutta edistäviin asiantuntijatahoihin. **Liite 123.**

Raportin lähtökohtana on, ettei turvallisempi tila ole jotakin yksittäistä ihmisryhmää varten laadittavaa erityistoimintaa, vaan koko yhteisön toimintakulttuuria koskeva periaate. Raportissa turvallisemman tilan lähtökohdiksi määritellään muun muassa ennakkooletusten välttäminen, suora kommunikointi ihmisen itsensä kanssa, yksilöllinen ja ihmisarvoa kunnioittava kohtaaminen, mahdollisuus täysivaltaiseen osallistumiseen sekä fyysinen esteettömyys ja tiedon, kielen ja viestinnän saavutettavuus.

Työryhmä korostaa, etteivät turvallisemman tilan periaatteet muuta kirkon oppia tai ratkaise opillisia kysymyksiä. Periaatteet liittyvät siihen, miten ihmiset kohdataan, miten heistä ja heidän kanssaan puhutaan, miten heidät otetaan vastaan kirkon toimintaan sekä miten epäasialliseen kohteluun, syrjintään tai muihin epäkohtiin puututaan.

Työryhmä esittää, että turvallisemman tilan periaatteita ei anneta kaikille toimijoille yhtenä valmiina asiakirjana, vaan seurakunnat ja niiden paikallisyhteisöt, kirkolliset järjestöt, Ortodoksinen seminaari ja kirkon keskushallinto laativat omat periaatteensa yhdessä työntekijöiden ja toimintaan osallistuvien ihmisten kanssa. Työryhmän mukaan yhdessä valmistellut periaatteet tukevat yhteistä sitoutumista ja toimintakulttuurin kehittymistä.

Esitys:

Kirkollishallitus merkitsee turvallisemman tilan periaatteita valmistelleen työryhmän raportin tiedoksi, lähettää sen kirkolliskokoukselle tiedoksi ja päättää ryhtyä raportin pohjalta seuraaviin toimenpiteisiin:

1. Seurakuntia ja niiden paikallisyhteisöjä kehoitetaan laatimaan omat turvallisemman tilan periaatteensa yhdessä työntekijöiden ja toimintaan osallistuvien henkilöiden kanssa.
2. Kirkon keskushallinnolle laaditaan omat turvallisemman tilan periaatteet yhdessä keskushallinnon henkilöstön kanssa. Valmistelussa hyödynnetään työryhmän raportissa esitetyjä periaatteita ja suosituksia.
3. Turvallisemman tilan periaatteita laadittaessa lähtökohtana käytetään valmisteluryhmän raportissa määritellyjä periaatteita. Periaatteiden tulee koskea kaikkia toimintaan osallistuvia eikä niitä laadita erillisinä yksittäisille ihmisryhmille.
4. Seurakuntia, kirkollisia järjestöjä, Ortodoksista seminaaria ja kirkon keskushallintoa ohjeistetaan nimeämään turvallisemman tilan yhteyshenkilöt sekä sopimaan etukäteen menettelytavoista, joilla puututaan syrjintään, epäasialliseen kohteluun ja muihin turvallisemman tilan periaatteiden vastaisiin tilanteisiin.
5. Turvallisemman tilan periaatteita tulee arvioida säännöllisesti ja niitä tulee tarvittaessa päivittää toiminnasta saatujen kokemusten perusteella. Vastuu periaatteiden laatimisesta, toimeenpanosta ja seurannasta on työnantajilla ja toiminnan järjestäjillä. Seurakuntia ja kirkollisia järjestöjä kehoitetaan lisäksi sisällyttämään vuosikertomuksiinsa oma kohta, jossa arvioidaan turvallisemman tilan periaatteiden toteutumista työyhteisössä ja toiminnassa.
6. Palvelukeskus valmistelee yhteistyössä soveltuvan asiantuntijatahon kanssa kirkolle yhdenvertaisuutta ja turvallisemman tilan periaatteiden laatimista koskevan koulutuskokonaisuuden. Koulutukset aloitetaan kirkon ylimmästä hallinnosta, esipaimenista, papistosta, esihenkilöistä ja luottamushenkilöistä. Koulutuskokonaisuuden toteuttamiseen varataan viidentuhannen euron (5000€) määräraha kirkon keskusrahaston vuoden 2027 talousarviosta.
7. Turvallisemman tilan ja yhdenvertaisuuden koulutus sisällytetään jatkossa soveltuvin osin kirkon työelämäopintoihin ja muuhun henkilöstökoulutukseen. Koulutuksen lähtökohdaksi otetaan ortodoksinen ihmiskäsitys, kirkon teologia ja perinne.
8. Kirkon toimijoita ohjeistetaan huomioimaan turvallisemman tilan periaatteet myös esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittämisessä. Huomiota tulee kiinnittää fyysisten tilojen lisäksi tiedonsaantiin, ymmärrettävään kieleen, viestintään sekä digitaalisten palvelujen saavutettavuuteen.
9. Palvelukeskus valmistelee raportin pohjalta kirkon toimijoille toimeenpanoa tukevan ohjeistuksen ja seuraa toimenpiteiden toteutumista vuosikertomuksista.

Perustelut:

Turvallisemman tilan periaatteiden tarkoituksena on vahvistaa kirkon toimintakulttuuria siten, että jokainen ihminen voidaan kohdata arvokkaana ja täysivaltaisena kirkon yhteisön

jäsenenä. Raportin teologisena lähtökohtana on ortodoksinen ihmiskäsitys, jonka mukaan jokainen ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja on persoonana ainutlaatuinen ja arvokas.

Valmisteluryhmän raportin lähtökohtana on, että turvallisemman tilan periaatteet koskevat läpäisevästi koko toimintaa ja kaikkia siihen osallistuvia. Raportissa korostetaan periaatteiden säännöllistä arviointia sekä työnantajien ja toiminnan järjestäjien vastuuta niiden toteuttamisesta.

Raportissa korostetaan, ettei turvallisemman tilan toteutuminen perustu yksinomaan kirjalliseen ohjeeseen. Toimintakulttuuri rakentuu käytännön kohtaamisissa, johtamisessa ja siinä, miten epäkohtiin puututaan. Tästä syystä on perusteltua, että periaatteet laaditaan paikallisesti ja toimijakohtaisesti yhdessä niiden ihmisten kanssa, joita toiminta koskee.

Periaatteiden käytännön toteutumisen kannalta on keskeistä, että vastuut ovat selkeitä. Toiminnassa tulee olla etukäteen tiedossa henkilöt, joiden puoleen voidaan kääntyä ongelmatilanteissa, sekä menettelytavat tilanteisiin, joissa ilmenee syrjintää, epäasiallista kohtelua tai muuta turvallisemman tilan periaatteiden vastaista toimintaa.

Raportissa koulutus nähdään keskeisenä keinona toimintakulttuurin muuttamisessa ja näin ollen työryhmä pitää koulutuksen pikaista käynnistämistä tärkeänä. Erityinen vastuu esimerkin antamisesta on esipaimenilla, papistolla, esihenkilöillä ja luottamushenkilöillä. Tämän vuoksi koulutuksen aloittaminen kirkon ylimmiltä hallinnon ja johtamisen tasoilta on perusteltua. Koulutuksen tulee samalla perustua kirkon omaan teologiseen ja hengelliseen traditioon.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittäminen muodostaa osan turvallisemman tilan kokonaisuutta. Raportin mukaan saavutettavuus ei koske ainoastaan fyysisiä tiloja, vaan myös tiedonkulkua, kieltä, viestintää ja mahdollisuutta saada itseä koskeva tieto ymmärrettävässä muodossa.

Raportin keskeisenä käytännöllisenä lähtökohtana on myös ennakko-oletusten välttäminen ja ihmisen omien tarpeiden kuuleminen. Ihmisen kanssa tulee mahdollisuuksien mukaan kommunikoida suoraan ja hänen omia toiveitaan tulee kysyä ennen avun tai muiden toimenpiteiden tarjoamista. Näin turvallisemman tilan periaatteet toteutuvat ennen kaikkea ihmisten välisessä kohtaamisessa.

Kirkollishallitus katsoo, että työryhmän raportti antaa riittävän perustan turvallisemman tilan periaatteiden käytännön toimeenpanon käynnistämiseksi koko kirkossa.

Päätös:

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 124

Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksun pienentämisestä sekä keskitetystä taloushallinnosta luopumisesta

Taustaa:

Kirkolliskokoukselle on tehty aloite, jossa esitetään seurakuntien maksaman keskusrahastomaksun alentamista vastaamaan aloitteen tekijöiden näkemystä palvelukeskuksen seurakunnille tuottamasta palvelutasosta. Samalla aloitteessa esitetään, että seurakuntien velvoite hankkia erityisesti taloushallinnon palveluita palvelukeskuksesta muutettaisiin vapaaehtoiseksi siltä osin kuin kyse ei ole lakisääteisistä palveluista. Aloitteen mukaan keskitettyyn palvelutuotantoon siirtymisen yhteydessä tavoiteltu palvelutaso ei ole kaikilta osin toteutunut. **Liite 124 a.**

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 37 §:n mukaan kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka tuloja käytetään kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa kirkon yhteisen hallinnon menoihin, hiippakuntien menoihin, muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen, eläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin, seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen tukemiseen sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen. Keskusrahastomaksua ei siten kerätä yksinomaan palvelukeskuksen toiminnan rahoittamiseen, vaan sillä rahoitetaan kirkolliskokouksen hyväksymän talousarvion mukaisesti laajasti kirkon yhteisiä tehtäviä, toimintaa ja velvoitteita.

Aloitteessa viitataan vuosina 2019 ja 2020 tehtyihin päätöksiin keskusrahastomaksun määräytymisperusteen korottamisesta. Aloitteessa todetaan, että määräytymisperuste nostettiin ensin 0,22 prosentista 0,24 prosenttiin ja tämän jälkeen 0,30 prosenttiin. Aloitteen mukaan jälkimmäinen korotus merkitsee vuonna 2026 noin 600 000 euroa, ja korotus liitetään aloitteessa palvelukeskuksen rahoittamiseen. Lisäksi aloitteessa kiinnitetään huomiota keskusrahaston taloussuunnittelussa esitettyihin ylijäämiin.

Kirkolliskokouksen vuosien 2019 ja 2020 päätösten perusteella keskusrahastomaksun korotusten tausta on kuitenkin tätä laajempi. Tätä edeltävä keskusrahastomaksun muutos tapahtui vuonna 2009. Vuoden 2019 kirkolliskokouksen päätöksessä keskusrahastomaksun määräytymisperusteen korottaminen 0,22 prosentista 0,24 prosenttiin perustui yleiseen kustannuskehitykseen. Samalla todettiin, että suunnitelmavuosien 2021–2022 määräytymisperustetta ei muuteta ennen kuin muun muassa kiinteistöhallintoa ja yhteistä lehteä koskeva arviointi, päätökset ja tarkemmat kustannusarviot ovat valmistuneet.

Vuoden 2020 kirkolliskokouksessa päätettiin korottaa keskusrahastomaksun määräytymisperuste 0,24 prosentista 0,30 prosenttiin vuoden 2021 alusta. Korotuksella päätettiin kattaa kirkon yhteisen lehden julkaiseminen 250 000 eurolla, taloustoimiston

peruspalvelut 260 000 eurolla, jotka aikaisemmin laskutettiin seurakunnilta. Sekä seurakunnille tarjottavat vapaaehtoistyö- ja kiinteistöpalvelut 30 000 eurolla. Keskusrahastomaksuun sisältyvistä palveluista ei tarvitse periä arvonlisäveroa. Kirkolliskokouksen päätöksen perusteella korotuksesta noin 46 prosenttia kohdistui yhteiseen lehteen, noin 48 prosenttia taloustoimiston peruspalveluihin ja noin 6 prosenttia vapaaehtoistyö- ja kiinteistöpalveluihin.

Kirkon yhteisen Aamun Koitto -lehden ilmestymiskertojen määrää on sittemmin jouduttu vähentämään. Vähentäminen on johtunut lehden tuottamis- ja jakelukustannusten voimakkaasta noususta. Lehden kustannuksia on tämän vuoksi sopeutettu siten, että Aamun Koiton tuottamisesta aiheutuvat kustannukset vastaavat vuonna 2021 voimaan tulleen keskusrahastomaksun yhteydessä lehden julkaisemiseen määritellyä rahoitustasoa.

Vuoden 2020 päätöksen yhteydessä todettiin lisäksi nimenomaisesti, että vuoden 2019 korotus perustui yleiseen kustannuskehitykseen ja vuoden 2020 korotus kirkolliskokouksen linjaukseen asiantuntijapalvelujen keskittämisestä palvelukeskukseen. Samalla varauduttiin koko kirkon yhteisen verkko- ja printtilehden julkaisemiseen.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokous hylkää aloitteen keskusrahastomaksun pienentämisestä sekä keskitetystä taloushallinnosta luopumisesta. Kirkollishallitus toteaa samalla, että keskusrahaston tilinpäätöksen mahdollisen ylijäämän tasaamista koskeva valmistelu on käynnissä ja että palvelukeskuksen, erityisesti sen tuottamien taloushallinnon palvelujen, toimivuutta arvioidaan kirkolliskokouksen päätöksen mukaisessa ulkoisessa arvioinnissa.

Perustelut:

Aloitteessa esitettyä tulkintaa siitä, että keskusrahastomaksun korotus olisi kokonaisuudessaan tehty palvelukeskuksen tai sen taloustoimiston rahoittamiseksi, ei voida pitää vuosien 2019 ja 2020 kirkolliskokouspäätösten perusteella oikeana. Vuoden 2019 korotus perustui yleiseen kustannuskehitykseen. Vuonna 2020 päätetyn korotuksen tarkoituksena oli puolestaan rahoittaa useita koko kirkkoa ja seurakuntia palvelevia toimintoja, joista taloustoimiston peruspalvelut muodostivat noin 48 prosenttia.

Merkittävä osa vuoden 2020 korotuksesta, noin 46 prosenttia, kohdistettiin kirkon yhteisen lehden julkaisemiseen. Kirkon yhteinen lehti Aamun Koitto palvelee seurakuntia ja niiden jäseniä ja on osa kirkon yhteistä viestintää. Yhteiseen lehteen siirtymisen yhteydessä seurakunnat luopuivat omien lehtiensä julkaisemisesta, jolloin niiden omasta taloudesta jäivät pois näistä aiheutuneet kustannukset. Näin ollen myöskään yhteisen lehden rahoittamiseen kohdistettua osuutta keskusrahastomaksun korotuksesta ei ole perusteltua tarkastella palvelukeskuksen omaan toimintaan kohdistuvana rahoituksena.

Aamun Koiton ilmestymiskertojen vähentäminen ei myöskään sellaisenaan osoita, että vuonna 2020 päätetty yhteisen lehden palvelutaso olisi jäänyt toteutumatta. Lehden

tuotanto- ja jakelukustannukset ovat nousseet voimakkaasti, minkä vuoksi toimintaa on jouduttu sopeuttamaan käytettävissä olevaan rahoitukseen. Lehden kustannukset on sopeutettu vuonna 2021 voimaan tulleen keskusrahastomaksun yhteydessä määritellylle rahoitustasolle.

Myös taloushallinnon palvelujen keskittämistä on arvioitava kokonaisuutena. Keskittämisen myötä seurakuntien ei enää tarvinnut vastaavassa laajuudessa hankkia taloushallinnon peruspalveluita ulkopuolisilta palveluntuottajilta tai taloustoimistoilta, jolloin näihin palveluihin aikaisemmin seurakuntien omasta taloudesta kohdistuneet kustannukset poistuivat. Keskusrahastomaksun muutosta ei siten voida tarkastella erillään niistä kustannuksista, joita seurakunnille aiheutui ennen palvelujen keskittämistä.

Aloitteessa esitetään myös, että keskusrahaston taloussuunnittelussa on varauduttu ylijäämäisiin talousarvioihin ja että seurakunnilta perittävien keskusrahastomaksujen korotusta ei tulisi käyttää keskusrahaston ylijäämän kasvattamiseen. Tämä on aiheellinen huomio. Keskusrahaston talouden suunnittelussa on perusteltua pyrkiä siihen, että seurakunnilta kerättävien maksujen taso vastaa pitkällä aikavälillä keskusrahaston tehtävistä ja kirkolliskokouksen päättämistä yhteisistä palveluista aiheutuva rahoitustarvetta. Valmistelu tilinpäätösten mahdollisten ylijäämien tasaamiseksi on käynnistynyt, minkä vuoksi asiaa ei ole tarkoituksenmukaista ratkaista aloitteessa esitetyllä yksittäisellä keskusrahastomaksun alentamisella.

Aloitteessa esitetään lisäksi johtopäätöksiä keskitetysti tuotettujen taloushallinnon palvelujen toteutumisesta ja laadusta. Aloitteen mukaan vuonna 2020 korotuksen perusteina olleet yhteisten palvelujen parannukset eivät ole toteutuneet, ovat peruuntuneet tai eivät ole toteutuneet laadultaan tyydyttävästi. Tämän perusteella aloitteessa esitetään keskitetystä palvelumallista osittaista luopumista ja siirtymistä seurakuntakohtaisiin palvelusopimuksiin.

Vuoden 2025 kirkolliskokous on kuitenkin päättänyt palvelukeskuksen ulkoisesta arvioinnista. Kirkollishallitus on päätöksen toimeenpanemiseksi valinnut arvioinnin toteuttajaksi Owl Group Oy:n. Ulkoisessa arvioinnissa tarkastellaan erityisesti palvelukeskuksen seurakunnille tuottamia taloushallinnon palveluita ja niiden toimivuutta.

Keskusrahastomaksun tasoa, keskusrahaston talouden tasapainoa sekä palvelukeskuksen tuottamien palvelujen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltua arvioida osana kirkon talouden ja palvelurakenteen kokonaisuutta. Mahdollisten muutosten tulee perustua ajantasaiseen tietoon palvelujen kustannuksista, laadusta ja vaikuttavuudesta sekä ulkoisen arvioinnin tuloksiin. Tässä vaiheessa ei ole riittäviä perusteita tehdä aloitteessa esitettyä muutosta keskusrahastomaksuun tai luopua keskitetyn taloushallinnon järjestämisestä.

Liitteet: Ote kirkolliskokousten vuosien 2019 ja 2020 päätöksistä ja kirkon vuoden 2025 kulujen kattaminen eri tulolähteillä. **Liitteet 124 b-c.**

Päätös:

Tiedoksi

§ 125

a) Kirkollishallituksen esityslistan ja liitteiden julkaisukäytäntö

Kirkollishallituksen 1.9.2026 § 104 päätöksen mukaisesti kirkollishallituksen esityslista ja liiteaineisto julkaistaan 24.9.2026 kokouksesta alkaen kirkon intrassa, johon on luotu uusi sivu aineistoa varten. Sivulle pääsee kirjatumaan ilman salasanaa. Linkki intraan:

[Kirkollishallituksen aineisto – ORT Intra](#)

Esityslistalta ja liiteaineistosta poistetaan ennen julkaisua salassa pidettävät ja ei-julkiset tiedot/aineistot sekä tiedot, joiden julkistaminen voi vaarantaa yksityisyyden suojan.

Lisäksi www.ort.fi nettisivuille tehdään uutinen esityslistan lähtöpäivänä, jossa on linkki intrasta löytyvään aineistoon.

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Muut asiat

§ 126

Seuraavan kokouksen ajankohta

§ 127

Seuraava kirkollishallituksen istunto on 12.10.2026 Helsingissä.

Kokouksen päättäminen

§ 128
